

RAZVOJ EKONOMSKE MISLI

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

Merkantilizam

Fiziokratizam

KLASIČNA POLITIČKA EKONOMIJA

Socijalistička
misao

KLASIČNA EKONOMIJA

U ŠIREM SMISLU

obuhvata sve ekonomiste osim kejnzijanaca

U UŽEM SMISLU

skup ekonomskih ideja koje vode porijeklo od rodonačelnika škole
ADAMA SMITA

Klasičarske ideje dominirale u vrijeme liberalnog kapitalizma
od posljednje četvrtine 18. vijeka do 70-ih godina 19. vijeka

NAJISTAKNUTIJI PREDSTAVNICI

William PETTY (1623-1687)
Pierre BOISGUILBERT (1646-1714)

Adam SMITH (1723-1790)
David RICARDO (1772-1823)
Simonde de SISMONDI (1773-1842)

KLASIČNA EKONOMIJA – osnovna načela

1. Klasična politička ekonomija **istupa u ime interesa nastupajuće industrijske buržoazije**
2. Polaznu tačku analize klasične ekonomije čini **kritika i napuštanje merkantilističke ekonomske teorije i politike**
3. Definitivno prenošenje ekonomskih istraživanja **iz sfere prometa u sferu proizvodnje**

KLASIČNA EKONOMIJA – osnovna načela

4. Opšte ideje klasične ekonomije:
ekonomske slobode, slobodna tržišna utakmica, prirodni poredak (*homo ekonomikus*).
5. Klasičarski **prirodni poredak je KAPITALIZAM**
6. **Ekonomska filozofija – LIBERALIZAM/INDIVIDUALIZAM** (lični interes iznad svega)
7. Ekonomska politika klasične škole je liberalistička – **PROTIV DRŽAVNE INTERVENCIJE**

KLASIČNA EKONOMIJA – osnovna načela

8. **Privredni rast se odvija kroz interakciju akumulacije kapitala i podjele rada**

KLASIČNA EKONOMIJA – osnovna načela

9. Razvoj **teorije radne vrijednosti**
10. Raspodjela i trgovina – **princip komparativne prednosti**
11. **Lesefer poredak** (nepovjerenje i neprijateljstvo prema vladinoj intervenciji)
12. **Upravljanje prema nevidljivoj ruci tržišta** („invisible hand“)

Korijeni klasične političke ekonomije - Viljem PETI

Viljem PETI je osnivač klasične političke ekonomije u Engleskoj

- Uvodi pojam **politička aritmetika**

„Umjesto da upotrebljavam samo poredbene i superlativne riječi i intelektualne argumente, pokušao sam da se izrazim u brojevima, težinama i mjerama“

William PETTY
(1623-1687)

Kvalitativno-deskriptivnu metodu mijenja kvantitativno-empirijska metoda ekonomske analize

---

Korijeni klasične političke ekonomije - Viljem PETI

Petijev pristup privrednom razvoju odgovara Njutnovim zakonima fizike

KLASIČARSKA EKONOMIJA	NJUTNOVSKA FIZIKA
ROBE	TIJELA
PROIZVODNJA	KRETANJE TIJELA
RAD	SILA
DRUŠTVENA PODJELA RADA	PROSTOR U KOME SE KREĆU TIJELA

U Petijevim radovima, ova veza se ogleda u:

- a) Razgraničavanju nominalnih i realnih veličina na kratak rok
- b) Proizvodnji viška na dugi rok

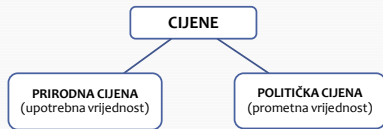

Korijeni klasične političke ekonomije - Viljem PETI

PETI postavlja temelje *teorije radne vrijednosti*

- **VRIJEDNOST ROBE JE ODREĐENA KOLIČINOM RADA** potrebnim za njenu proizvodnju
- RAD je „otac i aktivni tvorac bogatstva, kao što je ZEMLJA mati“
- **Produktivan vs. neproduktivan rad**

Korijeni klasične političke ekonomije - Viljem PETI

- **Realna vs. nominalna vrijednost**
- Peti isticao da je **promjenom nominalnih veličina nemoguće promijeniti realne odnose u privredi**
- Pokušaj „*kvarjenja monete*“ ne mijenja realno bogatstvo (danas preko *inflatornog poreza – novčana iluzija*)
„Sve to zaista uistinu znači samo porez na one ljude kojima je država dužna...kao i sličan teret na one koji žive od penzija, utvrđenih renti, anuiteta, plata, poklona“
- **Novac mora biti jedinstvene vrijednosti** (Grešamov zakon)

Korijeni klasične političke ekonomije - Viljem PETI

- **Glavni oblik viška vrijednosti**, kod Petija, je **prirodna renta** na zemlju, slično fiziokratskom neto proizvodu
- Prirodna renta = ukupna žetva – troškovi sjemena i rada (međuzavisnost rente i najamnine)
- **PETI** je dao doprinos javnim finansijama kroz razradu načela racionalnosti u ubiranja poreza
„Neka porez nikad ne bude tako velik, ako je proporcionalan nad svima...ono što ljude najviše ljuti je biti oporezovan više od komšije; Porezi ako se utroše na naše domaće robe, meni se čini, čine malo štete cijelom narodu“

KLASIČNA EKONOMIJA – Viljem PETI – rezime

- Utemeljenje **kvantitativno-empirijsku metodu** ekonomske analize
- Teorija radne vrijednosti – **rad kao mjera vrijednosti**
- Odnos nominalnih i realnih veličina
- Glavni oblik viška vrijednosti je **prirodna renta na zemlju**
- Doprinos javnim finansijama – načelo racionalnosti i proporcionalnosti

---

Korijeni klasične političke ekonomije - Pjer BOAGIJBER

Pjer BOAGIJBER (*Pierre le Pesant de Boisquillbert, 1646-1714*) je prethodnik klasične škole u Francuskoj

Boagijberov napad na merkantilizam odvija se u tri pravca:

Korijeni klasične političke ekonomije - Pjer BOAGIJBER

Boagijber smatra da je **novac puko sredstvo** i metoda bogatstva, dok su **robe prava svrha bogatstva** i njegov cilj

Novac je „stvar specifično utemeljena da bude na usluzi ljudskom rodu, bude njegov **ROB**, a ne njegov **GOSPODAR**“

- Nije važna samo količina novca, već količina posla koji novac obavlja

---

Korijeni klasične političke ekonomije - Pjer BOAGIJBER

- Energičan je zastupnik poljoprivrednog interesa (slobodna trgovina uslov ekspanzije proizvodnje)
- **Boagijber** je ukazao na **važnost efektivne tražnje** (potrošnja – dohodak – zaposlenost)
- **Smanjenje poreza radi povećanja potrošnje** (kritika poreza na imovinu, poreza na promet, carina)

O raspodjeli bogatstva i klasama, Boagijber ističe: „ljudski rod je danas u potpunosti podijeljen u dvije klase, jednu koja ne radi ništa ali uživa u svakom zadovoljstvu, i drugu koja radi od jutra do mraka obezbjeđujući samo osnovne potrepsštine...“

HVALA NA PAŽNJI

Kabinet: 309
E-mail: jocodj@gmail.com
